

Credința și fapta

Foaie duminicală a parohiei "Toma Cozma"

Duminica a noua după Rusalii

În această săptămână,
vineri:

Schimbarea la Față a Domnului

Evangelhia duminicii

Umblarea pe mare; potolirea furtunii

Matei XIV, 22-34

22. Și îndată Iisus a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țărmul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor.

23. Iar dând drumul mulțimilor, s-a suit în munte, ca să Se roage singur. Și, făcându-se seară, era singur acolo.

24. Iar corabia era la multe stadii departe de pământ, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotriva.

25. Iar la a patra strajă din noapte, a venit la ei Iisus, umblând pe mare.

26. Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s-au înspăimântat, zicând că e nălucă și de frică au strigat.

27. Dar El le-a vorbit îndată, zicându-le: Îndrăzniți, Eu sunt; nu vă temeți!

28. Iar Petru, răspunzând, a zis: Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă.

29. El i-a zis: Vino. Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă și a venit către Iisus.

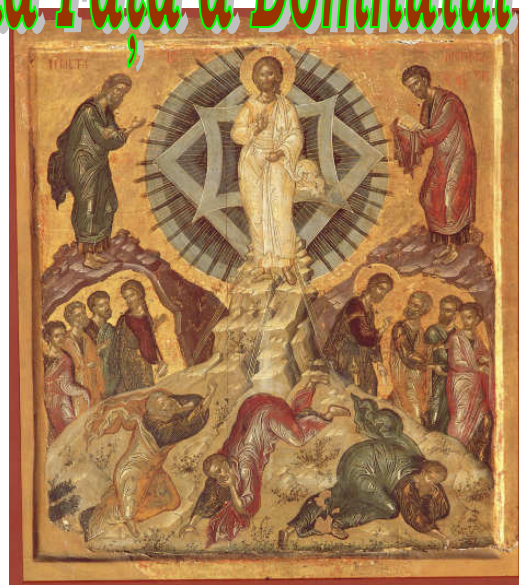
30. Dar văzând vântul, s-a temut și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: Doamne, scapă-mă!

31. Iar Iisus, întinzând îndată mâna, l-a apucat și a zis: Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?

32. Și suindu-se ei în corabie, s-a potolit vântul.

33. Iar cei din corabie l-au închinat zicând: Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu.

34. Și, trecând dincolo, au venit în pământul Ghenizaretului.

În munte Te-ai schimbat la față, Hristoase Dumnezeu, și pe cât au putut ucenicii Tăi au văzut slava Ta; pentru ca, atunci când Te vor vedea răstignit, să înțeleagă Patima cea de bunăvoie și să propovăduiască lumii că tu ești cu adevărat raza Tatălui.
Condacul Schimbării la Față

Astăzi este începutul Postului Adormirii Maicii Domnului.

Acest post este instituit de către Biserica Ortodoxă pentru pregătirea întâmpinării după cuviință a sărbătorii, amintind totodată de postul prin care Maica Domnului s-a pregătit spre trecerea la cele veșnice. Durata postului este de 14 sau 15 zile, de la 15 august exclusiv sau inclusiv dacă această sărbătoare cade în zi de miercuri sau de vineri, când se dă dezlegare la untdelemn, pește și vin.

Vă dorim tuturor postire cu folos și ziditoare de suflet !

*Afundarea lui Petru –
grafică realizată de
Bogdan Zahariuc*

area Schimbării la Față

În ziua de 6 august, Biserica Ortodoxă sărbătorește praznicul împărătesc al Schimbării la Față, moment cu deosebite semnificații și de o importanță majoră. Potrivit mărturisirii Sfințelor Evanghelii Mântuitorul Hristos luând cu Sine pe Petru, Iacob și Ioan, a urcat în Muntele Tabor, unde avea să-și arate slava divină: “Și S-a schimbat la față înaintea lor; și a strălucit fața Lui ca soarele, iar veșmintele I s-au făcut albe ca lumina” (Matei 17, 2). Alături de cei trei apostoli, minunea este săvârșită în prezența altor doi martori deosebiți: Sfântul Ilie - proorocul care n-a gustat moartea, Domnul învrednicindu-l de un sfârșit pământesc nemaiauzit până atunci, ridicându-l cu trupul la cer – și Moise, profetul prin care Dumnezeu a trimis numeroase semne poporului Israel (Deuteronom XXXIV, 10) și care a văzut slava lui Dumnezeu în norul și în stâlpul de foc, povățuind pe Israel în pustie (Ieșirea XIV, 18-25). Taina Sinaiului și taina Carmelului se desăvârșesc în taina Taborului, căci Moise și Ilie, respectiv Legea și Proorocii, au pregătit venirea în lume a lui Mesia și se împlinesc în Domnul Hristos. Prezența lor confirmă pe de o parte faptul că Hristos nu se identifică cu nici unul din ei și nici cu un alt profet, pe de altă parte că Hristos este stăpân și asupra vieții și asupra morții, după cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur.

Întrevedem multiple scopuri ale Schimbării la Față a Mântuitorului Hristos: să-i ferească pe ucenici de îndoială, să le arate, prin strălucirea feței Sale, că El este Mesia, Mântuitorul lumii, Fiul Tatălui sau “raza Tatălui”, cum spune Condacul Praznicului și astfel să nu se lepede de El, în vremea Patimilor Sale, să-i întărească pentru numeroasele persecuții ce vor urma și, nu în ultimul rând, să arate și lor, cât și nouă că “icoana Schimbării la Față a Domnului pe Muntele Taborului este icoana măririi viitoare a celor drepiți în ceruri”, El fiind prezent ca model al transfigurării, al îndumnezeirii omului înainte de moarte. Dacă faptul dumnezeiesc al Schimbării la Față se petrece înaintea Patimii, Învierii, Înălțării și Pogorării Sfântului Duh, aceasta este pentru a arăta starea de care se învrednicește omul și firea prin harul întrupării în viața veacului ce va să fie, al cărui început Mântuitorul îl arată pe Tabor.

Minunea Schimbării la Față a Mântuitorului este caracterizată în mod deosebit prin lumină (Matei XVIII, 1-2) – lumina dumnezeirii care-L va înconjura și la Învieria Sa din morți și la Înălțarea la cer. Acea metamorfoză și transfigurare înseamnă nu doar o schimbare de formă, ci o trecere dincolo de

formă, de manifestare, lumina care a învăluit chipul lui Iisus fiind deodată o lumină interioară, tainică, negrăită și orbitoare. În acel moment cerurile s-au deschis, iar glasul Tatălui s-au auzit, ca și la Botez: “*Iată un nor luminos i-a umbrat pe ei; și iată glas din nor, zicând: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Carele am binevoit; de Acesta să ascultați!»*” (Matei 17, 5). Alături de lumina albă a hainelor, de lumina orbitoare ca soarele de pe chipul lui Iisus, se ivește iată și o a treia lumină, a norului luminos – simbol al luminii divine necreate pe care omul nu o poate vedea decât indirect – lumină despre care avea să mărturisească mai târziu Sfântul Petru: “*Noi suntem cei ce-am auzit glasul acesta pogorându-se din cer când eram cu El în muntele cel sfânt. Și cuvântul profetic îl avem mai întărit, la care voi bine faceți că luați aminte ca la o făclie ce strălucește în loc întunecos până când se va lumina de ziuă și luceafărul va răsări în inimile voastre*” (II Petru 1, 18-19). Alături de asocierea cuvântului cu lumina, ca simboluri ale cunoașterii unificatoare, apare în acest verset și lumina Luceafărului, ca o lumină inefabilă, care le depășește în mister pe celelalte, o lumină care lucește “într-un loc întunecos” ce nu poate fi decât acea “tenebră divină” exprimată în evanghelie prin “norul luminos” simbol al unei cunoașteri contemplative, iluminative. Această lumină va apărea și la sfârșitul lumii, ca semn al unui “Cer nou și pământ nou”, când Hristos va spune despre sine: “Eu sunt rădăcina și odrasla lui David, Luceafărul strălucitor al Dimineții” (Apocalipsa 22, 16).

Apariția luminii taborice are loc în timp ce Iisus se ruga (Luca 9, 29), semn că vederea și cunoașterea acestei lumini nu poate fi decât o împreună-realizare a rugăciunii și a pogorării harului în inimă, într-o supremă sinergie. Lumina necreată desăvârșește, împlinește, transfigurează natura umană întreagă, care se află în comuniune deplină cu Cel Căruia Îi este chip prin fire. Omul poate astfel contempla lumina lui Hristos cu ochii săi trupești transformați, așa cum au putut să contemple ucenicii slava lui Hristos pe muntele Tabor, căci o dată cu Schimbarea la față a lui Hristos de pe “muntele sfânt” a avut loc și transfigurarea Apostolilor prin Duhul Sfânt.

Moment atemporal de mare mister al vieții lui Hristos, praznicul Schimbării la Față are o importanță deosebită pentru însăși viața noastră, care trebuie să fie, cum spune și Sf. Grigorie de Nisa, o perpetuă “schimbare la față”, o înviere, o trecere de la rău la bine, de la păcat la virtute, de la puțin bine spre tot mai mult bine.

Din Tâlcuirea Evangheliei duminicii a noua

- Sf. Ioan Gură de Aur -

“Doamne, dacă ești Tu, poruncește să vin la Tine pe apă!” (Matei 14, 28). N-a spus: “Roagă-te! Înălță rugăciuni !”, ci: “Poruncește!” Ai văzut cât de puternică e căldura dragostei lui, cât de mare îi este credința ? Și totuși aceasta îl primejduiește de multe ori, pentru că cere totdeauna ceva peste măsură de mare. Că și acum a cerut un lucru foarte mare; din dragoste numai, nu din fală. Că nici n-a spus: “Poruncește să merg pe apă!”

- Dar de ce ?

- “Poruncește să vin la Tine!” Nimeni nu iubea atâta pe Iisus. Așa a făcut și după Înviere (Ioan 20, 2-4). Și acum n-a avut răbdarea să meargă o dată cu ceilalți cu corabia până la El, ci a pornit-o singur înainte; iar lucrul acesta arată nu numai dragostea, ci și credința lui. N-a crezut că numai Hristos poate merge pe mare, ci că poate și pe alții să-i aducă la El pe mare. Și Petru dorește îndată să fie alături de El.

- Dar atunci pentru ce Hristos i-a încuviințat cererea lui ? – “Iar El i-a zis: “Vino!”

- Iată de ce ! Dacă Domnul i-ar fi răspuns lui Petru: “Nu poți !”, Petru, înflăcărat cum era, L-ar fi contrazis. De aceea îl lasă să se convingă prin fapte, ca pe viitor să se înțeleptească. Dar nici așa Petru nu se poate stăpâni. Se coboară în mare și este învăluit de valuri; că s-a temut; lucrul acesta furtuna a făcut-o; vântul i-a băgat frica în suflet.

Evanghelistul Ioan spune că “ucenicii voiau să-L ia în corabie; și îndată corabia a sosit la pământul la care mergeau”. Deci chiar când ucenicii se apropiau de țarm, Hristos S-a suit în corabie.

Coborându-se deci Petru din corabie, a pornit spre Iisus; și nu se bucura atâta Petru că merge pe apă cât se bucura că merge la Iisus. A biruit primejdia cea mare, marea, dar a fost biruit de una mai mică, vântul ! Așa e omul ! De multe ori reușește în fapte mari, dar e înfrânt în cele mici. Așa a pățit proorocul Ilie cu Izabela, Moise cu egipteanul, David cu Bersabee. La fel și Petru. Cufundarea lui Petru a arătat deosebirea dintre Dascăl și ucenic, dar i-a mângâiat pe ceilalți ucenici. Dacă se supăraseră pe cei doi frați care-I ceruseră lui Iisus să-i pună de-a dreapta și de-a stânga, apoi cu mult mai mult acum. Că nu primiseră Duhul Sfânt. Dar după Pogorârea Duhului Sfânt nu mai sunt așa ! În toate împrejurările îi dau întâietate lui Petru: pe el îl pun să vorbească înaintea mulțimilor, deși era mai neinstruit decât ceilalți.

- Dar pentru ce Domnul n-a poruncit să înceteze vântul, ci, întinzând mâna, l-a apucat ?

- Pentru că era nevoie de credința lui Petru. Când noi nu facem ce trebuie să facem, nici Dumnezeu nu stă alături de noi. Pentru a-i arăta lui Petru că nu furia vântului l-a făcut să se scufunde, ci puținătatea credinței lui, Hristos îi spune: “Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit ?” Deci, dacă Petru n-ar fi fost slab în credință, ar fi înfruntat cu ușurință vântul. De aceea Hristos îngăduie ca vântul să sufle mai departe și după ce l-a luat de mână, pentru a-i arăta că atunci când credința îi era puternică, vântul nu-l putea vătăma cu nimic.

Din sinaxarul săptămânii

În ziua de 1 august, se face pomenirea Scoaterii Sfintei Cruci, sărbătoare provenită dintr-o veche rânduală a Bisericii din Constantinopol, potrivit căreia la această dată era scoasă din paraclisul împărătesc și purtată, cu sobor și alai de sărbătoare, la Biserica Sfânta Sofia, unde rămânea, spre mângâierea și cinstirea credincioșilor, până la 14 august, când era readusă la palat. Potrivit tradiției, această sărbătoare este legată de eliberarea în aceeași zi grecilor din robia saracinilor, cu ajutorul crucii, în vremea lui Manuel Comneanul (1143 – 1180). Alături de celelalte sărbători ale Cinstitei Cruci – Înălțarea Sfintei Cruci, la 14 septembrie, Duminica a III-a din Postul Sfințelor Paști (Duminica Sfintei Cruci), la 7 mai, Arătarea semnului Sfintei Cruci la Ierusalim, în anul 351 - sărbătoarea de astăzi atestă rolul pe care Sf. Cruce l-a avut în mântuirea neamului omenesc și constituie o chemare a noastră la întâlnirea duhovnicească cu taina Crucii și la purtarea, în umbra Crucii Domnului, a propriei noastre cruci.

În această săptămână, Biserica Ortodoxă cinstește pe alți doi mari sfinți daco-români.

În ziua de 5 august este cinstit Cuviosul Ioan Iacob de la Neamț (Hozevitul), născut în satul Crăiniceni, astăzi aparținând Comunei Păltiniș, județul Botoșani. Rămas orfan de mic va fi îngrijit de bunica sa, Maria Iacob. Pe când avea doar 11 ani, survine o nouă nenorocire, prin moartea bunicii, căreia viitorul călugăr îi va păstra o vie amintire. Va fi luat ulterior în casa unchiului său, care îi va purta de grijă până la intrarea în mănăstire. Urmează astfel Gimnaziul “Mihail Kogălniceanu” din Lipcani, apoi la Liceul “Dimitrie Cantemir” din Cozmeni; în 1932 susținându-și examenul de bacalaureat la Cernăuți.

Firea profund religioasă precum și educația primită l-au determinat să urmeze calea vieții monahale, intrând la mănăstirea Neamț. Dorind însă o și mai aspră înfrânare ascetică, se îndreaptă spre Țara Sfântă, stabilindu-se la Mănăstirea Sfântul Sava de lângă Betleem. La 14 septembrie 1947 este hirotonit preot în Biserica Sfântului Mormânt de către Mitropolitul Irinarh și apoi numit egumen la Schitul românesc Sfântul Ioan Botezătorul de la Iordan. După cinci ani de ascultare se retrage cu ucenicul său, monahul Ioanichie Pârâială, în pustiu Hozeva, aproape de Ierihon. Aici se nevoiesc împreună opt ani de zile, în peștera Sfânta Ana, pe valea Pârâului Horat. La 5 august 1960, când avea 47 de ani, Cuviosul Ioan Iacob se mută la cereștile locașuri și este înmormântat în peștera în care s-a nevoit. După 20 de ani, la 8 august 1980, s-a aflat întreg în mormânt, fiind preamărit de Dumnezeu ca Sfânt. La 15 august, în același an, moaștele sale au fost duse la Mănăstirea Sfântul Gheorghe Hozevitul din apropiere, cu binecuvântarea Patriarhului Benedict al Ierusalimului, și se păstrează în biserică alături de celelalte sfinte moaște.

Un loc aparte în rândul credincioșilor cu viață aleasă și bineplăcută lui Dumnezeu îl ocupă cuviosa Teodora de la Schitul Sihla, pomenită de Biserica Ortodoxă, în ziua de 7 august. Conform tradiției, s-a

născut în jurul anului 1650, în vremea domniei lui Vasile Lupu și a păstoririi mitropolitului Varlaam, în satul Vânători, județul Neamț, fiind fiica lui Ștefan Joldea armașul de la Cetatea Neamțului, dregător domnesc. Deși dorea încă din tinerețe a se retrage din lume, la o mănăstire, se va căsători la îndemnul părinților, dar după o perioadă, împreună cu soțul vor hotărî să-și închine viața slujirii lui Hristos. Tradiția spune că Teodora – pe când avea 30 de ani – a intrat în mănăstirea Vărzărești, fiind în munții Buzăului, unde viețuiau vreo 30 de maici, sub îndrumarea egumenei Paisia; iar fostul ei soț a intrat după o vreme în mănăstirea Poiana Mărului, din aceeași zonă, fiind călugărit sub numele Elefterie și apoi hirotonit ieromonah.

Din cauza invaziei popoarelor străine care pustiau țara, egumena Paisia, cu o parte dintre maici, printre care și Teodora, sunt nevoite să părăsească mănăstirea Vărzărești, ascunzându-se în munți, locuri retrase și tainice. Astfel, vor ridica în părțile de sud ale Munților Vrancei, un altar de rugăciune și câteva chilii. După aproape zece ani de aspre nevoițe în acest loc, Cuvioasa Teodora s-a îndreptat spre Munții Neamțului, spre locurile minunate ale copilăriei. Dorind să petreacă și aici aceeași viață de pustnicie, a cerut binecuvântarea egumenului Varsanufie de la Sihăstria Secului – un schit care luase ființă în jurul anului 1650 – ca să se stabilească în locurile sihăstrești din apropiere. Ascultând sfatul acestuia de a viețui în pădurile Sihlei, Cuvioasa Teodora întâlnește un bătrân sihastru, care i-a oferit chilia lui de sub stâncile uriașe ale Sihlei, iar el și-a căutat un adăpost și mai tainic în alte părți. La rândul ei va dăruia chilia unor călugărițe refugiate din cauza năvălirii oștilor turcești în Moldova, retrăgându-se într-o peșteră, cunoscută până astăzi sub numele de “Peștera Sfintei Teodora de la Sihla”. În legătură cu sfârșitul ei, se spune că egumenul schitului Sihăstria ar fi observat, câteva păsări care intrau pe fereastră în trapeză, de unde luau firimituri de pâine și poame, apoi zburau la munte, înspre Sihla. Doi ucenici, rânduți de egumen, au pornit pe calea arătată de păsări, astfel încât au reușit să o zărească pe Cuvioasa Teodora. Aceasta le va mărturisi că dorește să-i fie trimis un duhovnic pentru a-și mărturisi păcatele și să o împărtășească înainte de a trece la cele veșnice.

Vestea despre viața ei evlavioasă și nevoițele sale duhovnicești s-a răspândit curând în mănăstirile și satele Moldovei, încât mulți călugări și credincioși veneau la mormântul ei și în locul nevoițelor sale de ani îndelungați. După un timp, prin anii 1725–1730, întru pomenirea nevoițelor Cuvioasei Teodora, s-a ridicat schitul Sihla, cu o biserică de lemn, având hramul Schimbării la Față, care dăinuiește – cu unele îmbunătățiri – până în ziua de azi. Cinstitul ei trup a rămas în peșteră până prin anii 1828–1834, în timpul unei ocupații rusești a Principatelor Române, când a fost dus în cunoscuta mănăstire Lavra Pecerska din Kiev, devenit astăzi un veritabil loc de pelerinaj.

După *Proloagele, vol. II* și *Sfinți români și apărători ai legii strămoșești*

Liturghia pe înțelesul tuturor

(urmare din numărul anterior)

4. Ce este *Ectenia Mare* ?

După binecuvântarea de la începutul Sfintei Liturghii, diaconul, aflat în mijlocul bisericii, sau preotul din altar, înaintea Sfintei Mese, începe Ectenia Mare prin cuvintele: *Cu pace, Domnului să ne rugăm*. Așa cum rezultă și din sensul etimologic al cuvântului, care în limba greacă înseamnă “întins, prelung, stăruitor”, ectenia, privită în toate formele ei, reprezintă o rugăciune prelungită și stăruitoare, fiind organizată sub formă de îndemnuri (...*Domnului să ne rugăm, ...la Domnul să cerem, Să plinim rugăciunile noastre..., Să zicem toți...* etc.), în care intențiile sau obiectivele rugăciunii sunt grupate și enunțate succesiv în auzul credincioșilor, care participă la ea prin răspunsurile *Doamne miluiește, Dă Doamne, Ție, Doamne și Amin*, corespunzătoare îndemnelor, motivelor și scopului propus de clerici pentru rugăciunea poporului.

Ectenia de la începutul Liturghiei, comună de altfel și începutului Vecerniei și Utreniei, este numită *ectenie mare*, nu atât pentru lungimea ei, cât mai ales pentru faptul că cererile cuprinse sunt printre cele mai de seamă și mai de folos pentru viața omului. De asemenea, este denumită astfel, în comparație cu ceea ce îndeobște numim *ectenie mică* (*Iară și iară cu pace Domnului să ne rugăm*), aceasta din urmă fiind o prescurtare a celei dintâi, din care se reiau începutul și ultimele două alineate. (Explicarea detaliată a cererilor cuprinse în Ectenia Mare – în numărul viitor)

Bibliografie:

1. Cabasila, Nicolae, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, București, 1989
2. *Credința Ortodoxă*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1996
3. Vintilescu, Petre, *Liturghierul explicat*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998
4. Vuiescu, C.; C. Dron, *Sfânta Liturghie lămurită pe înțelesul tuturor*, Editura “Credința Strămoșească”, Argeș, 2002]

Publicație editată de parohia TOMA COZMA
Str. Toma Cozma, nr. 41, cod poștal 700 554, Iași,
tel/fax **211 273**, e-mail: margineanu@mail.dntis.ro
Preot paroh Mihai Mărgineanu
Secretar redacție: Vasilica Onofrei

Se distribuie prin pangarul parohiei. Pentru susținerea acestei publicații, dar și pentru activitățile culturale și filantropice ale parohiei, primim donații în contul 276 450 deschis la Raiffeisen Bank, filiala Iași.